

2

ε
κ
π
α
ί
δ
ε
υ
σ
η

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

Προεδρικά Διατάγματα για τα Επαγγελματικά Δικαιώματα των Τμημάτων των ΤΕΙ

Υπογράφηκαν από τον Υφυπουργό Παιδείας, Διά Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων, **Ιωάννη Πανάρετο**, όλα τα σχέδια των Προεδρικών Διαταγμάτων για τα Επαγγελματικά Δικαιώματα που εκκρεμούσαν και για τα οποία είχε προηγηθεί δημόσια διαβούλευση και συζήτηση στην κοινή συνεδρίαση των Συμβουλίων Ανώτατης Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης και Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, και εστάλησαν υπογεγραμμένα στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης, για να προωθηθούν στο Συμβούλιο της Επικρατείας για τον απαραίτητο νομικό έλεγχο.

Τα διατάγματα που υπογράφηκαν είναι τα εξής:

1. Δικαίωμα πρόσβασης

σε επαγγελματικές δραστηριότητες

βάσει προσόντων των Πτυχιούχων των Τμημάτων

- α. Γεωτεχνολογίας και Περιβάλλοντος,
- β. Τεχνολογιών Αντιρρύπανσης
- γ. Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος και
- δ. Οικολογίας και Περιβάλλοντος της Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ)

2. Δικαίωμα πρόσβασης

σε επαγγελματικές δραστηριότητες

βάσει προσόντων των Πτυχιούχων των Τμημάτων

- α. Κλωστοϋφαντουργίας,
- β. Οχημάτων,
- γ. Τεχνολογίας Αεροσκαφών και
- δ. Τεχνολογίας Πετρελαίου και Φυσικού Αερίου της Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ)

3. Δικαίωμα πρόσβασης

σε επαγγελματικές δραστηριότητες

βάσει προσόντων των Πτυχιούχων των Τμημάτων

- α. Ηλεκτρολογίας,
- β. Μηχανολογίας,
- γ. Ενεργειακής Τεχνολογίας και
- δ. Αυτοματισμού της Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ)

4. Δικαίωμα πρόσβασης

σε επαγγελματικές δραστηριότητες

βάσει προσόντων των Πτυχιούχων του Τμήματος

Ναυπηγικής της Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ)

5. Δικαίωμα πρόσβασης

σε επαγγελματικές δραστηριότητες

βάσει προσόντων των Πτυχιούχων των Τμημάτων

- α. Ανθοκομίας και Αρχιτεκτονικής Τοπίου
- β. Αρχιτεκτονικής Τοπίου
- γ. Γεωργικής Μηχανολογίας και Υδάτινων Πόρων
- δ. Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ)

6. Δικαίωμα πρόσβασης

σε επαγγελματικές δραστηριότητες

βάσει προσόντων των Πτυχιούχων του Τμήματος

Οινολογίας και Τεχνολογίας Ποτών της Σχολής Τεχνολογίας Τροφίμων & Διατροφής των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ)

7. Δικαίωμα πρόσβασης

σε επαγγελματικές δραστηριότητες

βάσει προσόντων των Πτυχιούχων των Τμημάτων

- α. Πολιτικών Δομικών Έργων,
- β. Πολιτικών Έργων Υποδομής,
- γ. Τοπογραφίας,
- δ. Γεωπληροφορικής και Τοπογραφίας της Σχολής Τεχνολογικών Εφαρμογών των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΤΕΙ)

8. Δικαίωμα πρόσβασης

σε επαγγελματικές δραστηριότητες

βάσει προσόντων των Πτυχιούχων του Τμήματος Ανακαίνισης και Αποκατάστασης Κτιρίων των

Ιδρυμάτων του Τεχνολογικού Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΤΕΙ)

9. Δικαίωμα πρόσβασης

σε επαγγελματικές δραστηριότητες

βάσει προσόντων των Πτυχιούχων των Τμημάτων Βιολογίας των Πανεπιστημίων.

10. Δικαίωμα πρόσβασης

σε επαγγελματικές δραστηριότητες

βάσει προσόντων των Διπλωματούχων της Σχολής Μηχανικών Μεταλλείων-Μεταλλουργών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου.

Σύμφωνα με τις νέες ρυθμίσεις

1. οι πτυχιούχοι των ΤΕΙ θα έχουν δικαίωμα ευρείας επαγγελματικής δραστηριοποίησης στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα,
2. η άδεια άσκησης επαγγέλματος θα χορηγείται από τα διευρυμένα, πλέον, επιμελητήρια των αρμόδιων κλάδων,
3. η επαγγελματική εξέλιξη στα διάφορα επίπεδα ευθύνης, π.χ. συνήθη έργα και προχωρημένα έργα, θα γίνεται ύστερα από πιστοποίηση των απαραίτητων γνώσεων και εμπειρίας στο Εθνικό Πλαίσιο Προσόντων και τους αρμόδιους φορείς.

Απόφαση της Ομοσπονδίας Συλλόγων Εκπαιδευτικού Προσωπικού ΤΕΙ (ΟΣΕΠ - ΤΕΙ) για τη μεταρρύθμιση στα ΑΕΙ

Το Κεντρικό Διοικητικό Συμβούλιο της ΟΣΕΠ ΤΕΙ σε ειδική διευρυμένη συνεδρίασή του, σήμερα 10-1-2011 (με συμμετοχή Προέδρων των τοπικών συλλόγων Εκπαιδευτικού Προσωπικού των ΤΕΙ όλης της χώρας) αποφάσισε ότι το κείμενο διαβούλευσης για το νέο θεσμικό πλαίσιο, που έδωσε στη δημοσιότητα το υπουργείο Παιδείας, δεν αποτελεί τη βάση διαλόγου για ένα νέο ενιαίο θεσμικό πλαίσιο για την Ανώτατη Εκπαίδευση.

Το ΚΔΣ της ΟΣΕΠ ΤΕΙ θεωρεί ότι το κείμενο αυτό, όχι μόνο δεν αντιμετωπίζει τα υπαρκτά προβλήματα αλλά οι προτάσεις του δημιουργούν τις προϋποθέσεις για μία σοβαρή κρίση στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Ειδικά όσον αφορά στα θεσμικά ζητήματα των ΤΕΙ, τα αντιμετωπίζει με ιδιαίτερη προχειρότητα, με έλλειψη σεβασμού στην ιστορία των Ιδρυμάτων και στις προσπάθειες που έχουν κάνει για την παροχή υψηλού ακαδημαϊκού έργου. Η αντιμετώπισή τους ως Ιδρύματα δεύτερης κατηγορίας στα πλαίσια της Ανώτατης Εκπαίδευσης ακυρώνει κάθε πιθανότητα θεσμικής ολοκλήρωσής τους, με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν να οδηγηθούν σε κλείσιμο ή «μαρασμό».

Ειδικότερα:

- ✓ Οι αλλαγές που προτείνονται θίγουν το δημόσιο χαρακτήρα της Ανώτατης εκπαίδευσης.
- ✓ Οι αλλαγές στη διοίκηση των Ιδρυμάτων, καταργούν

το αυτοδιοίκητο, που είναι συνταγματικά κατοχυρωμένο και επιπλέον δυσχεραίνουν τη λειτουργία τους λόγω της διαρχίας.

- ✓ Καταργείται, η υποχρέωση της πολιτείας να χρηματοδοτεί τα ΑΕΙ και τα Ιδρύματα εξαναγκάζονται να αναζητούν πρόσθετους ιδιωτικούς πόρους.
- ✓ Δεν κατοχυρώνεται ο κεντρικός στόχος της εκπαιδευτικής λειτουργίας των Ιδρυμάτων: ποιοτικές σπουδές με αξία που οδηγούν σε αναγνωρισμένα επαγγελματικά δικαιώματα. Η γενικευμένη εισαγωγή των φοιτητών στη Σχολή (και ίσως και στο Ίδρυμα), θα οδηγήσει στην αποσύνδεση κάθε έννοιας επαγγελματικού δικαιώματος των νέων αποφοίτων από τα πτυχία τους και θα κόψει τον «ομφάλιο λώρο» των παλαιών αποφοίτων από τα τμήματα που αποφοίτησαν.
- ✓ Δε διασφαλίζεται ο ενιαίος χώρος της Ελληνικής

Ανώτατης Εκπαίδευσης σε όλα τα επίπεδα λειτουργίας και αναφοράς της. Διαφοροποιούνται οι βαθμίδες του ακαδημαϊκού προσωπικού ανάμεσα σε Πανεπιστήμια και ΤΕΙ και από τα δεύτερα αφαιρείται κάθε δυνατότητα διεξαγωγής θεσμοθετημένης έρευνας και ολοκληρωμένου κύκλου μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών.

Το ΚΔΣ της ΟΣΕΠ ΤΕΙ συμμετέχει σε διάλογο για αλλαγές στην Ανώτατη Εκπαίδευση, με την προϋπόθεση αυτός να είναι ειλικρινής, χωρίς εκβιασμούς και προειλημμένες αποφάσεις και να λαμβάνει υπόψη του τις προτάσεις της ακαδημαϊκής κοινότητας. Στο πλαίσιο αυτό θεωρεί θεμελιακά τα εξής:

- ✓ Αναδιαμόρφωση μίας ενιαίας Ανώτατης Εκπαίδευσης, αποκλειστικά δημόσιας και δωρεάν, στην οποία θα αντιμετωπίζονται ισότιμα όλα τα επιστημονικά και τεχνολογικά αντικείμενα.
- ✓ Ολοκλήρωση των ακαδημαϊκών χαρακτηριστικών των ΤΕΙ
- ✓ Η Ανώτατη Εκπαίδευση παρέχεται από νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου με πλήρη αυτοδιοίκηση, με όργανα διοίκησης που εκλέγονται από την ακαδημαϊκή κοινότητα.
- ✓ Η κρατική χρηματοδότηση πρέπει να καλύπτει πλήρως τις ανάγκες των Ιδρυμάτων για ποιοτική εκπαίδευση και έρευνα, χωρίς όρους και προϋποθέσεις.
- ✓ Τα τμήματα αποτελούν τη βασική ακαδημαϊκή μονάδα οργάνωσης των σπουδών.

Σε περίπτωση που το Υπουργείο εμείνει στις θέσεις του, όπως αυτές εκφράζονται στο κείμενο διαβούλευσης, η ΟΣΕΠ-ΤΕΙ δηλώνει ότι θα προχωρήσει σε **δυναμικές κινητοποιήσεις**, σε συνεργασία με όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Το ΚΔΣ της ΟΣΕΠ ΤΕΙ αξιοποιώντας τη μεγάλη εμπειρία συλλόγων και μελών, έχει διαμορφώσει απόψεις για τις απαραίτητες αλλαγές στα Ιδρύματά μας και καταθέτει το παρακάτω πλαίσιο προτάσεων:

Πλαίσιο προτάσεων

1. Ο ρόλος των ΤΕΙ στα πλαίσια της Ανώτατης Εκπαίδευσης

1.1. Διεκδικούμε ένα νέο ενιαίο δημοκρατικό θεσμικό πλαίσιο για τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται και να διευρύνεται ο αυτοδιοικητικός και ο αποκλειστικά δημόσιος και δωρεάν χαρακτήρας τους.

1.2. Ο νόμος πρέπει να είναι λιτός, να ρυθμίζει τα βασικά ακαδημαϊκά ζητήματα εκπαίδευσης και έρευνας καθώς και τα ζητήματα που αφορούν στη δομή και λειτουργία των Ιδρυμάτων. Οι εσωτερικοί κανονισμοί των Ιδρυμάτων θα ρυθμίζουν με λεπτομέρεια τα θέματα αυτά με βάση τη στρατηγική, τις ιδιαιτερότητες κάθε Ιδρύματος και τα επιστημονικά-τεχνολογικά πεδία που υποστηρίζουν.

1.3. Ο νόμος θα πρέπει να ορίζει ενιαίο τρόπο παροχής και κατοχύρωσης των επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων.

1.4. Ο νόμος δεν πρέπει να θέτει τυπικούς θεσμικούς φραγμούς για κανένα Ιδρυμα. Τα σημερινά ΤΕΙ θεωρούνται ίσης θεσμικής αξίας Ιδρύματα με τα Πανεπιστήμια και πρέπει ο νέος νόμος να μην τα διαφοροποιεί από αυτά ως προς τη δυνατότητα διεξαγωγής έρευνας από τα μέλη τους, καθώς και διεξαγωγής ολοκληρωμένου κύκλου μεταπτυχιακών σπουδών που περιλαμβάνει και τη χορήγηση διδακτορικών διατριβών. Η δυνατότητα απονομής διδακτορικών τίτλων θα πρέπει να δίνεται σε ένα Ιδρυμα με την προϋπόθεση ότι αυτό πληρεί συγκεκριμένα ακαδημαϊκά κριτήρια ωριμότητας και έχει ολοκληρώσει θετικά την εξωτερική αξιολόγηση.

1.5. Ο νόμος πρέπει να ενσωματώνει την εμπειρία και τα επιτυχημένα χαρακτηριστικά που έχουν αποκτήσει και οι δύο σημερινοί τομείς της Ανώτατης Εκπαίδευσης (πανεπιστημιακός και τεχνολογικός).

2. Ακαδημαϊκή οργάνωση - Τμήματα και Σχολές

2.1. Τα ΑΕΙ έχουν την πλήρη ευθύνη για την οργάνωση των σπουδών, με βάση γενικούς κανόνες που ορίζονται από το νόμο. Οι κανόνες αυτοί δεν πρέπει να επιβάλλουν ένα και μόνον υποχρεωτικό πρότυπο για όλα τα Ιδρύματα.

2.2. Το Τμήμα αποτελεί τη βασική ακαδημαϊκή μονάδα

οργάνωσης των σπουδών, η οποία καλύπτει το εύρος ενός επιστημονικού/τεχνολογικού κλάδου. Η απόκτηση του πτυχίου συνδέεται με συγκεκριμένα επαγγελματικά δικαιώματα. Η εισαγωγή των φοιτητών γίνεται κατά κανόνα στο Τμήμα (με την επιφύλαξη του 2.3).

- 2.3.** Δίνεται η δυνατότητα στα Ιδρύματα αναδιοργάνωσης των Σχολών τους, έτσι ώστε αυτές να αποτελούνται από μικρό αριθμό συγγενών Τμημάτων. Στις περιπτώσεις αυτές η Σχολή μπορεί να παίξει το ρόλο της ενοποίησης επιμέρους αντικειμένων που παρέχονται σήμερα από τμήματα με «υπερβολική» εξειδίκευση. Η Σχολή παρέχει έναν βασικό τίτλο σπουδών με δυνατότητα κατευθύνσεων. (π.χ. τα Γεωπονικά τμήματα, έχουν συζητήσει στο παρελθόν αυτή τη δυνατότητα).
- 2.4.** Η ευθύνη οργάνωσης των μεταπτυχιακών σπουδών ανήκει στο Τμήμα. Επίσης, η Σχολή ή το Ίδρυμα, κατά περίπτωση, μπορεί να παίζει συντονιστικό ρόλο σε ειδικές περιπτώσεις όπου τεκμηριωμένα απαιτείται η δημιουργία ενός διεπιστημονικού προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.

3. Δημοκρατική λειτουργία των Ιδρυμάτων - όργανα διοίκησης

- 3.1.** Δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ο αυτοδιοικητικός χαρακτήρας των Ιδρυμάτων, ο οποίος είναι κατοχυρωμένος στο Σύνταγμα. Οι θεσμικές αλλαγές που θα προταθούν θα πρέπει να διευρύνουν τη δημοκρατία και τη διαφάνεια στον τρόπο οργάνωσης και διοίκησης των Ιδρυμάτων και όχι να τις περιορίζουν. Μόνον έτσι θα γίνει δυνατή η πάταξη φαινομένων «ημετεροκρατίας».
- 3.2.** Το Συμβούλιο του ΤΕΙ πρέπει να παραμείνει το ανώτατο όργανο διοίκησης του Ιδρύματος. Τα όργανα διοίκησης των Ιδρυμάτων θα πρέπει να εκλέγονται κυρίως από το ακαδημαϊκό προσωπικό, αλλά και από τις άλλες συνιστώσες του Ιδρύματος (σπουδαστές, ΕΤΠ, διοικητικό προσωπικό). Οι ψήφοι της κάθε συνιστώσας πρέπει να πολλαπλασιάζονται με συντελεστή βαρύτητας και να σταθμίζονται με το ποσοστό

συμμετοχής των μελών της στην εκλογική διαδικασία.

- 3.4.** Θα πρέπει να διευρυνθεί ο θεσμικός ρόλος των γενικών συνελεύσεων/συγκλήτων των Ιδρυμάτων, έτσι ώστε αυτά να καταστούν όργανα χάραξης της στρατηγικής του Ιδρύματος και ελέγχου των διοικήσεών τους. Ο αριθμός των μελών τους θα πρέπει να καθορίζεται με τρόπο ώστε αυτά να μπορούν να λειτουργούν δημοκρατικά και ευέλικτα. Πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα εκλογής ελεγκτικού οργάνου (είτε στα πλαίσια της γενικής συνέλευσης/συγκλήτου, είτε συνολικά από την ακαδημαϊκή κοινότητα) για τον έλεγχο οικονομικής διαχείρισης του Ιδρύματος.

4. Χρηματοδότηση των Ιδρυμάτων

- 4.1.** Η χρηματοδότηση των Ιδρυμάτων αποτελεί υποχρέωση της πολιτείας και πρέπει να γίνεται από ειδική υπηρεσία του υπουργείου Παιδείας, με βάση συγκεκριμένους αλγόριθμους κατανομής προς τα Ιδρύματα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η πλήρης και ομαλή λειτουργία τους και η υποστήριξη της δωρεάν φοίτησης. Με αυτήν την προϋπόθεση και μόνον, επιπλέον χρηματοδότηση στα Ιδρύματα μπορεί να δίνεται (α) στη βάση ειδικών αναγκών ανάπτυξης των Ιδρυμάτων (π.χ. νέες κτηριακές υποδομές) και (β) με βάση την αξιολόγηση, είτε για επιβράβευση του Ιδρύματος, είτε για την κάλυψη διαπιστωμένων αδυναμιών, που δεν οφείλονται στο ίδιο το Ίδρυμα.
- 4.2.** Η μισθοδοσία όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας αποτελεί επίσης ευθύνη της πολιτείας και πρέπει να γίνεται σε κεντρικό επίπεδο.
- 4.3.** Ενιαίο μισθολόγιο ανώτατης εκπαίδευσης και Έρευνας με ενσωμάτωση όλων των επιδομάτων στο βασικό μισθό.

5. Χωροταξικός ανασχεδιασμός της ανώτατης εκπαίδευσης

- 5.1.** Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια πανσπερμία νέων Τμημάτων ΑΕΙ ανά τη χώρα που οφείλεται κυρίως σε πελατειακές σχέσεις και την παρέμβαση τοπικών κοινωνιών. Η ανεξέλεγκτη και χωρίς σχεδιασμό ίδρυση αυτών των Τμημάτων υπονο-

μεύει σοβαρά την οργάνωση και την ποιότητα της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

- 5.2.** Πρέπει να προηγηθεί σοβαρή αποτίμηση των αποτελεσμάτων της διεύρυνσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως αυτή σχεδιάστηκε, χρηματοδοτήθηκε και υλοποιήθηκε στα πλαίσια των έργων ΕΠΕΑΕΚ I & II.
- 5.3.** Η αναδιάρθρωση της σημερινής γεωγραφίας των ΑΕΙ, πρέπει να γίνει με κριτήρια τόσο ακαδημαϊκά, όσο και περιφερειακής ανάπτυξης. Πρέπει να οριστούν κανόνες/κριτήρια συγχωνεύσεων με βάση τους οποίους τα Ιδρύματα θα ακολουθήσουν διαδικασίες διαβούλευσης. Είναι απαραίτητες σοβαρές μελέτες σχετικά με τις πραγματικές ανάγκες των τοπικών κοινωνιών, τα επιστημονικά ή τεχνολογικά αντικείμενα, το πλήθος των Τμημάτων ανά επιστημονικό πεδίο κλπ. Είναι αυτονόητο ότι, για να γίνουν εφικτές οι διαδικασίες συγχωνεύσεων θα πρέπει όλα τα Ιδρύματα να θεωρούνται ίσης θεσμικής αξίας.

6. Αξιολόγηση - έλεγχος - λογοδοσία

- 6.1.** Πρέπει να υπάρχει έλεγχος στα οικονομικά, διοικητικά και οργανωτικά ζητήματα των ΑΕΙ. Η πολιτεία που χρηματοδοτεί τα Ιδρύματα θα πρέπει να θεσπίσει όργανα ελέγχου (Ανεξάρτητη Αρχή) των οικονομικών των Ιδρυμάτων.
- 6.2.** Η αξιολόγηση των Ιδρυμάτων αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο για τη συνεχή βελτίωσή τους και πρέπει να γίνεται με γνώμονα ακαδημαϊκά κριτήρια και ποιοτικούς στόχους που θα έχουν τεθεί από τα ίδια τα Ιδρύματα. (Στόχος της πολιτείας και της ακαδημαϊκής κοινότητας πρέπει να είναι η συνεχής προσπάθεια, ώστε όλα τα Ιδρύματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης να καταστούν ίσης θεσμικής αξίας. «Πρέπει να διασφαλίζεται ότι δύο (2) πτυχία διαφορετικών Ιδρυμάτων στο ίδιο γνωστικό πεδίο, είναι ίσης αξίας». Όμως δεν πρέπει να αποκλείονται διαφοροποιήσεις σε προγράμματα σπουδών - επί μέρους κατευθύνσεις κ.λπ).

7. Θέματα ακαδημαϊκού προσωπικού

- 7.1.** Τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού των ΑΕΙ είναι δημόσιοι λειτουργοί, μόνιμης και αποκλει-

στικής απασχόλησης.

- 7.2.** Διατήρηση των τεσσάρων (4) βαθμίδων σε όλα τα Ιδρύματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και της Έρευνας. Τα ελάχιστα προσόντα κάθε βαθμίδας θα πρέπει να καθορίζονται από το νόμο πλαίσιο. Ειδικότερες απαιτήσεις θα μπορούν να τίθενται από τον εσωτερικό κανονισμό των Ιδρυμάτων, με βάση τις ιδιαιτερότητές τους και τα γνωστικά επιστημονικά πεδία των τμημάτων τους.
- 7.3.** Μονιμοποίηση όλων των μελών μετά από θητεία στη βαθμίδα που εκλέγονται. Η εξέλιξη σε επόμενες βαθμίδες πρέπει να γίνεται με κλειστή διαδικασία.
- 7.4.** Εκλεκτορικά: Καθορισμός των επιστημονικών αντικειμένων και δημιουργία μητρώου στο οποίο εντάσσονται όλα τα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ/Ερευνητές. Επανεξέταση της αναλογίας εσωτερικών-εξωτερικών εκλεκτόρων. Οι κληρώσεις πρέπει να γίνονται με διαφανείς διαδικασίες και με αυστηρή τήρηση του μητρώου.

- ✓ Η ακαδημαϊκή κοινότητα των ΤΕΙ δε φοβάται, αλλά επιθυμεί την αλλαγή, την καινοτομία, την εξωστρέφεια, την πρόοδο, ώστε να έχει τη δυνατότητα να εκπαιδεύει φοιτητές, των οποίων τα πτυχία θα έχουν πραγματικό αντίκρισμα στις ανάγκες της κοινωνίας.
- ✓ Καμία ουσιαστική αλλαγή δεν μπορεί να υλοποιηθεί στην Ανώτατη Εκπαίδευση, αν δεν την ενστερνιστεί η ακαδημαϊκή κοινότητα.
- ✓ Η χάραξη μιας στρατηγικής για τη μετάβαση στο ΑΕΙ του αύριο δεν μπορεί να είναι διαδικασία ενός με δύο ετών, αλλά για να είναι σοβαρή πρέπει να έχει τουλάχιστον ορίζοντα πενταετίας.

Γιάννης Τσάκνης, Πρόεδρος
καθηγητής ΤΕΙ Αθήνας

Κυριάκος Τσινίδης, Γραμματέας
καθηγητής Εφαρμογών ΤΕΙ Λάρισας

Αθήνα, 10 Ιανουαρίου 2011

Πρόταση του Συλλόγου Εκπαιδευτικού Προσωπικού ΤΕΙ Αθήνας για την αναμόρφωση των Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων

Ακαδημαϊκή διάρθρωση και οργάνωση σπουδών

Ο τρόπος οργάνωσης των σπουδών πρέπει να προσφέρει προγράμματα σπουδών που να καλύπτουν τους διαφορετικούς στόχους και τα ενδιαφέροντα των φοιτητών, και τις ανάγκες της οικονομίας της γνώσης, προγράμματα που διακρίνονται για το ισχυρό θεωρητικό υπόβαθρο, ή για την πληρότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης, ή για τη σφαιρικότητα της διεπιστημονικής προσέγγισης, κ.λπ. Δεν μπορεί να υπάρξει ένα μόνο πρότυπο υποχρεωτικό για όλους, αλλά πρέπει να επιτρέπονται διαφοροποιήσεις ανάλογα με τις γνωστικές περιοχές και τις ιδιαιτερότητες των Ιδρυμάτων (άρα από Ίδρυμα σε Ίδρυμα, από Σχολή σε Σχολή).

Στο πλαίσιο αυτό:

- ✓ Τα ΑΕΙ έχουν την πλήρη ευθύνη για την οργάνωση των σπουδών, με βάση γενικούς κανόνες που ορίζονται από το νόμο. Οι κανόνες αυτοί δεν πρέπει να επιβάλλουν ένα και μόνον υποχρεωτικό πρότυπο για όλα τα Ιδρύματα.
- ✓ Το Τμήμα πρέπει να παραμείνει ως η βασική ακαδημαϊκή μονάδα σε ένα Ίδρυμα ανώτατης εκπαίδευσης, οι οποίες αντιπροσωπεύουν αυτοτελή επιστημονικά αντικείμενα (ειδικά στις επαγγελματικές σχολές). Η απόκτηση του πτυχίου συνδέεται με συγκεκριμένα επαγγελματικά δικαιώματα.
- ✓ Οι Σχολές πρέπει να αναβαθμιστούν και να γίνουν οι βασικές εκπαιδευτικές μονάδες του Ιδρύματος. Δίνεται η δυνατότητα στα Ιδρύματα αναδιοργάνωσης των Σχολών τους, έτσι ώστε αυτές να αποτελούνται από μικρό αριθμό συγγενών Τμημάτων. Στις περιπτώσεις αυτές η Σχολή μπορεί να παίξει το ρόλο της ενοποίησης επιμέρους αντικειμένων που παρέχονται σήμερα από τμήματα με «υπερβολική» εξειδίκευση ή της οργάνωσης ξενόγλωσσων προγραμμάτων εκπαίδευσης αλλοδαπών φοιτητών, της διεξαγωγής κοινών μαθημάτων των Τμημάτων της. Η Σχολή παρέχει έναν βασικό τίτλο σπουδών με δυνατότητα κατευθύνσεων.
- ✓ Η δυνατότητα οργάνωσης διατμηματικών προγραμμάτων καθώς και η διεύρυνση της δυνατότητας επιλογής μαθημάτων είναι θέματα προς συζήτηση.
- ✓ Η ευθύνη οργάνωσης των μεταπτυχιακών σπουδών ανήκει στο Τμήμα. Επίσης, η Σχολή ή το Ίδρυμα, κατά περίπτωση, μπορεί να παίζει συντονιστικό ρόλο σε ειδικές περιπτώσεις όπου τεκμηριωμένα απαιτείται η δημιουργία ενός διεπιστημονικού προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.
- ✓ Η διαδικασία εισαγωγής στην ανώτατη εκπαίδευση πρέπει να είναι αξιόπιστη, χωρίς να οδηγεί στην ακύρωση του εκπαιδευτικού ρόλου του Λυκείου, και χωρίς να συνιστά αμετάκλητη επιλογή του κλάδου σπουδών των υποψηφίων. Το σύστημα εισαγωγής δε χρειάζεται να είναι ομοιόμορφο και ενιαίο: στις σχολές μεγάλης ζήτησης θα πρέπει οπωσδήποτε να υπάρξει κάποιο σύστημα επιλογής έπειτα από εξετάσεις. Τα πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ πρέπει να έχουν αποφασιστικό λόγο στη διαμόρφωση των κριτηρίων επιλογής καθώς και στον αριθμό των εισακτέων.
- ✓ Η είσοδος σε Σχολές μπορεί να λειτουργήσει σε κάποιες περιπτώσεις, μετά από αποφάσεις των πανεπιστημίων και ΤΕΙ και σε καμία περίπτωση δεν είναι δυνατόν να αποτελέσει γενικό κανόνα.
- ✓ Προτείνεται η αναθεώρηση του υπάρχοντος συστήματος των μετεγγραφών και της κατ' εξαίρεση διαδικασίας εισαγωγής.
- ✓ Η ανάπτυξη προγραμμάτων Διά Βίου Μάθησης, είτε ως επικαιροποίηση γνώσεων μετά τη λήψη πτυχίου, είτε ως επανασχεδιασμού της επαγγελματικής σταδιοδρομίας μπορεί να παρέχεται από τα πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ τα οποία μπορούν επίσης να θεσπίσουν αξιόπιστες εναλλακτικές

διαδρομές στο σύστημα ανώτατης εκπαίδευσης για άτομα μεγαλύτερης ηλικίας που επιθυμούν να επανέλθουν στην τυπική εκπαίδευση.

- ✓ Όλα τα ανώτατα Ιδρύματα (ή υπό την εποπτεία τους) μπορούν εφόσον το αποφασίσουν να λειτουργούν προγράμματα σπουδών με λιγότερα έτη, τα οποία θα οδηγούν σε πιστοποιητικά επαγγελματικής επάρκειας με συγκεκριμένα επαγγελματικά δικαιώματα. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η διασφάλιση της προσβασιμότητας των αποφοίτων σε «ανώτερες» βαθμίδες εκπαίδευσης και να εντάσσονται τα προγράμματα αυτά στο εθνικό ή περιφερειακό πρόγραμμα Δια Βίου Μάθησης.

Δημοκρατική λειτουργία - Όργανα Διοίκησης

Η απαίτηση για αυτοδιοίκηση των Ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης, η οποία στην Ελλάδα είναι κατοχυρωμένη στο Σύνταγμα, πηγάζει από την ανάγκη ακαδημαϊκής ελευθερίας και αντισταθμίζεται από την υποχρέωση κοινωνικής λογοδοσίας εκ μέρους της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Η διοίκηση των Ιδρυμάτων πρέπει να είναι ισχυρή και ανεξάρτητη από ομάδες συμφερόντων μέσα και έξω από Ιδρύματα, και να εξασφαλίζει την αποτελεσματική διαχείριση των Ιδρυμάτων. Η διοίκηση πρέπει να απολαμβάνει της εμπιστοσύνης της πανεπιστημιακής κοινότητας και να διαθέτει δημοκρατική νομιμοποίηση από αυτή.

Η εξασφάλιση της αυτοδιοίκησης και της λογοδοσίας των Ιδρυμάτων επιτυγχάνεται ως εξής:

- ✓ Τα όργανα διοίκησης των Ιδρυμάτων εκλέγονται από την ακαδημαϊκή κοινότητα.
- ✓ Η Σύγκλητος / Γενική Συνέλευση πρέπει να παραμείνει το ανώτατο ακαδημαϊκό όργανο και όργανο διοίκησης του Ιδρύματος. Πρέπει να διευρυνθεί ο θεσμικός ρόλος τους, έτσι ώστε αυτά να καταστούν όργανα χάραξης της στρατηγικής του Ιδρύματος και ελέγχου των διοικήσεών τους. Ο αριθμός των μελών τους θα πρέπει να καθορίζεται με τρόπο ώστε αυτά να μπορούν να λειτουργούν δημοκρατικά και ευέλικτα. Πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα εκλογής ελεγκτικού οργάνου (είτε στα πλαίσια της συγκλήτου, είτε συνολικά από την

ακαδημαϊκή κοινότητα) για τον έλεγχο οικονομικής διαχείρισης του Ιδρύματος.

- ✓ Τα όργανα διοίκησης των Ιδρυμάτων θα πρέπει να εκλέγονται κυρίως από το ακαδημαϊκό προσωπικό, αλλά και από τις άλλες συνιστώσες του Ιδρύματος (φοιτητές, ΕΤΠ, διοικητικό προσωπικό). Οι ψήφοι της κάθε συνιστώσας πρέπει να πολλαπλασιάζονται με συντελεστή βαρύτητας και να σταθμίζονται με το ποσοστό συμμετοχής των μελών της στην εκλογική διαδικασία.
- ✓ Παράλληλα με τη Σύγκλητο / Γενική Συνέλευση, λειτουργεί το Συμβούλιο Στρατηγικού Σχεδιασμού και Κοινωνικής Λογοδοσίας του Ιδρύματος, με αποκλειστικά συμβουλευτικές αρμοδιότητες. Παρακολουθεί τη στρατηγική ανάπτυξης του Ιδρύματος και δημοσιοποιεί την ετήσια έκθεσή του. Το Συμβούλιο αποτελείται από εκπροσώπους των μελών ΔΕΠ/ΕΠ και από εξωτερικά μέλη, σε ίση αναλογία, συν τον Πρύτανη που συμμετέχει *ex officio*. Τα ειδικά εκλεγμένα μέλη ΔΕΠ/ΕΠ του Ιδρύματος που συμμετέχουν στο Συμβούλιο δεν είναι (για το σύνολο της θητείας τους) μέλη της Συγκλήτου. Τα εξωτερικά μέλη, τα οποία μπορεί να είναι είτε Έλληνες είτε διεθνείς προσωπικότητες, επιλέγονται από τα ακαδημαϊκά όργανα.
- ✓ Η φοιτητική συμμετοχή στη διοίκηση του Ιδρύματος, ιδιαίτερα σε θέματα τα οποία άπτονται των ενδιαφερόντων των φοιτητών, όπως θέματα σπουδών, φοιτητικής μέριμνας, διεθνών εκπαιδευτικών ανταλλαγών, πολιτισμού, αθλητισμού, κ.ά., μέσω δημοκρατικά εκλεγμένων εκπροσώπων των φοιτητριών και των φοιτητών, αποτελεί σημαντικό μέρος της δημοκρατικής διαπαιδαγώγησης στην οποία αποβλέπει η ανώτατη εκπαίδευση. Η έκταση και ο τρόπος συμμετοχής των φοιτητών στα συλλογικά όργανα διοίκησης ή στην ανάδειξη ατόμων σε θέσεις διοίκησης, ρυθμίζεται από τον εσωτερικό κανονισμό κάθε Ιδρύματος, μέσα σε γενικά πλαίσια που καθορίζει ο νόμος. Στόχος της μεταρρύθμισης πρέπει να είναι η ποιοτική αναβάθμιση της φοιτητικής εκπροσώπησης στα όργανα που χειρίζονται θέματα φοιτητικού ενδιαφέροντος.
- ✓ Τέλος η διεύρυνση των οργάνων διοίκησης με εξέχουσες προσωπικότητες μπορεί να συζητηθεί

και θα μπορούσε υπό προϋποθέσεις να αποδειχθεί χρήσιμη. Η αξιοποίηση επιστημόνων της διοίκησης (managers) μπορεί ομοίως να αποδειχθεί χρήσιμη, σε θέση, όμως, που να αντιστοιχεί στο σημερινό Γενικό Γραμματέα των Ιδρυμάτων (με αναβαθμισμένο, ίσως, ρόλο).

Χρηματοδότηση των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ

Η χρηματοδότηση των Ιδρυμάτων από τον κρατικό προϋπολογισμό, αποτελεί υποχρέωση της Πολιτείας, λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές πραγματικότητες των Ιδρυμάτων (ως προς τις κτιριακές εγκαταστάσεις, τις ανάγκες σε εξοπλισμό, το ανθρώπινο δυναμικό, την ύπαρξη περιουσίας, την υποστήριξη της δωρεάν φοίτησης κ.ά.) και την αξιολόγηση και πρέπει να γίνεται από ειδική υπηρεσία του υπουργείου Παιδείας με βάση συγκεκριμένους αλγόριθμους κατανομής προς τα Ιδρύματα, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η πλήρης και ομαλή λειτουργία τους και η υποστήριξη της δωρεάν φοίτησης.

Η μισθοδοσία όλων των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας αποτελεί επίσης ευθύνη της Πολιτείας και πρέπει να γίνεται σε κεντρικό επίπεδο.

Οι λοιπές λειτουργικές δαπάνες, οι δαπάνες δημοσίων επενδύσεων ή επιπλέον χρηματοδότηση καλύπτονται από συνολική χρηματοδότηση προς τα Ιδρύματα, η οποία μπορεί να δίνεται αναλογικά με βάση:

- ✓ Τον όγκο των δραστηριοτήτων του Ιδρύματος (κυρίως αριθμός ενεργών φοιτητών, σταθμισμένος για τα διάφορα πεδία).
- ✓ Ειδικές ανάγκες ανάπτυξης του Ιδρύματος (για παράδειγμα, νέες κτιριακές ή ερευνητικές υποδομές),
- ✓ Την αξιολόγηση του Ιδρύματος (είτε ως επιβράβευση αριστείας, είτε ως ενίσχυση για την κάλυψη αδυναμιών που δεν οφείλονται στο Ίδρυμα).

Στις δαπάνες αυτές εντάσσονται όλες οι δαπάνες που αφορούν τη στήριξη των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών και φοιτητριών, καθώς και η παροχή υποτροφιών με βάση διαδικασίες που ορίζονται από το Ίδρυμα.

Είναι αυτονόητο ότι πριν την εφαρμογή των παραπάνω ρυθμίσεων θα πρέπει η χρηματοδότηση των ΤΕΙ να εξομοιωθεί και να φτάσει αναλογικά σε εκείνη των

πανεπιστημίων.

Επίσης το νέο πλαίσιο πρέπει να προβλέπει τις δαπάνες που θα απαιτηθούν

για την εφαρμογή του Ενιαίου Μισθολογίου Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας με ενσωμάτωση όλων των ήδη υπαρχόντων επιδομάτων στο βασικό μισθό.

Ακαδημαϊκή και Χωροταξική Αναδιάρθρωση

Η δημιουργία αρκετών Τμημάτων ή και ολόκληρων εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων είναι αποτέλεσμα πελατειακών σχέσεων (ισχυρά πολιτικά πρόσωπα, παρέμβαση τοπικών κοινωνιών), ή εσωτερικών εκπαιδευτικών ισορροπιών και συσχετισμών δυνάμεων. Η ανεξέλεγκτη όμως και χωρίς σχεδιασμό ίδρυση ακαδημαϊκών μονάδων σε όλη την Ελλάδα υπονομεύει σοβαρά την ποιότητα και την οργάνωση της ανώτατης εκπαίδευσης.

Στο πλαίσιο του νέου νόμου:

- ✓ Πρέπει να προηγηθεί σοβαρή αποτίμηση των αποτελεσμάτων της διεύρυνσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, όπως αυτή σχεδιάστηκε, χρηματοδοτήθηκε και υλοποιήθηκε στα πλαίσια των έργων ΕΠΕΑΕΚ I & II.
- ✓ Η αναδιάταξη της σημερινής γεωγραφίας των ΑΕΙ, πρέπει να γίνει με κριτήρια τόσο ακαδημαϊκά, όσο και περιφερειακής ανάπτυξης. Πρέπει να οριστούν κανόνες/κριτήρια συγχωνεύσεων με βάση τους οποίους τα Ιδρύματα θα ακολουθήσουν διαδικασίες διαβούλευσης. Είναι απαραίτητες σοβαρές μελέτες σχετικά με τις πραγματικές ανάγκες των τοπικών κοινωνιών, τα επιστημονικά ή τεχνολογικά αντικείμενα, το πλήθος των τμημάτων ανά επιστημονικό πεδίο κ.λπ. Είναι αυτονόητο ότι, για να γίνουν εφικτές οι διαδικασίες συγχωνεύσεων θα πρέπει όλα τα Ιδρύματα να θεωρηθούν ίσης θεσμικής αξίας.
- ✓ Οι συγχωνεύσεις Ιδρυμάτων αλλά και Τμημάτων απαιτούν μια ξεκάθαρη εικόνα για το στόχο που επιδιώκεται μέσω αυτών. Για παράδειγμα ποιες ειδικότητες είναι αντικείμενο Ιδρυμάτων εφαρμογής και ποιες των κλασικών πανεπιστημίων; Μια προσεκτική εξέταση των ειδικοτήτων που πρωτοεμφανίσθηκαν σε ΤΕΙ και κατόπιν υιοθετήθηκαν από πανεπιστήμια (ή και το αντίστροφο) μπορεί να δώσει διαφωτιστικές απαντήσεις για το δρόμο

που πρέπει να ακολουθήσουμε, αν επιδιώκουμε τη δημιουργία μιας ενιαίας βάσης για την ανώτατη εκπαίδευση. Θεωρούμε ότι βασικό κριτήριο σε μια προσπάθεια συγχωνεύσεων θα πρέπει να είναι το αντικείμενο των σπουδών κάθε ακαδημαϊκής μονάδας. Επομένως προτείνουμε να εκπονηθεί ένα επιτελικό σχέδιο για τον αριθμό, το είδος και τη γεωγραφική κατανομή των ΑΕΙ. Αυτό θα πρέπει να προκύψει από συνεργασία εμπειρογνομόνων ανά επιστημονική περιοχή και όχι από διαβούλευση στο πλαίσιο των νέων διοικητικών περιφερειών της χώρας.

Αξιολόγηση - Έλεγχος - Λογοδοσία των Πανεπιστημίων και ΤΕΙ

Η αξιολόγηση των Ιδρυμάτων και των ακαδημαϊκών μονάδων αποτελεί ουσιαστικό εργαλείο για τη συνεχή βελτίωσή τους. Πρέπει να γίνεται με γνώμονα ακαδημαϊκά κριτήρια και ποιοτικούς στόχους που θα έχουν τεθεί, και όχι αποκλειστικά με ποσοτικούς.

Στο πλαίσιο αυτό:

- ✓ Πρέπει να υπάρχει έλεγχος στα οικονομικά, διοικητικά και οργανωτικά ζητήματα των ΑΕΙ. Η Πολιτεία που χρηματοδοτεί τα Ιδρύματα θα πρέπει να θεσπίσει όργανα ελέγχου, ίσως μία Ανεξάρτητη Αρχή, των οικονομικών των Ιδρυμάτων. Επίσης πρέπει να καθιερωθεί η ετήσια δημόσια λογοδοσία των Ιδρυμάτων με βάση την επιτυχία ή μη των στόχων που περιέχουν οι προγραμματικές συμφωνίες τους.
- ✓ Τα ακαδημαϊκά κριτήρια και οι ποιοτικοί στόχοι έχουν τεθεί από τα ίδια τα Ιδρύματα με βάση και τα διεθνή πρότυπα. (Στόχος της Πολιτείας και της ακαδημαϊκής κοινότητας δεν πρέπει να είναι η κατάταξη των Ιδρυμάτων με τη μορφή «ranking», αλλά η συνεχής προσπάθεια ώστε όλα τα Ιδρύματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης να καταστούν ίσης θεσμικής αξίας. «Πρέπει να διασφαλίζεται ότι δύο πτυχία διαφορετικών Ιδρυμάτων στο ίδιο γνωστικό πεδίο, που απονέμονται σε δύο διαφορετικούς αποφοίτους είναι ίσης αξίας». Όμως δεν πρέπει να αποκλείονται διαφοροποιήσεις σε προγράμματα σπουδών - επί μέρους κατευθύνσεις κ.λπ.

Θέματα Ακαδημαϊκού Προσωπικού - Αξιολόγησης του

Το εκπαιδευτικό προσωπικό όλων των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης έχει τα ίδια τυπικά προσόντα (μάλιστα για το προσωπικό των Τεχνολογικών Ιδρυμάτων απαιτείται επιπλέον επαγγελματική εμπειρία). Ως εκ τούτου όλοι οι εκπαιδευτικοί της Ανώτατης Εκπαίδευσης έχουν το ίδιο μισθολόγιο, τις ίδιες διδακτικές υποχρεώσεις, τις ίδιες ευκαιρίες εξέλιξης.

Στο πλαίσιο αυτό:

- ✓ Τα μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού των πανεπιστημίων και των ΤΕΙ είναι δημόσιοι λειτουργοί, μόνιμης και σταθερής απασχόλησης.
- ✓ Υπάρχουν ίδιες βαθμίδες σε όλα τα Ιδρύματα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και της Έρευνας. Τα ελάχιστα προσόντα κάθε βαθμίδας θα πρέπει να καθορίζονται από το νόμο πλαίσιο. Ειδικότερες απαιτήσεις θα μπορούν να τίθενται από τον εσωτερικό κανονισμό των Ιδρυμάτων, με βάση τις ιδιαιτερότητές τους και τα γνωστικά επιστημονικά πεδία των τμημάτων τους.
- ✓ Για το εκπαιδευτικό προσωπικό των ΤΕΙ αναγνωρίζεται και η ερευνητική τους ιδιότητα και ονομάζονται με την ενιαία ονομασία που θα προβλέπει το νέο πλαίσιο για το προσωπικό των πανεπιστημίων και των ΤΕΙ.
- ✓ Μονιμοποίηση όλων των μελών μετά από θητεία στη βαθμίδα που εκλέγονται. Η εξέλιξη σε επόμενες βαθμίδες πρέπει να γίνεται με κλειστή διαδικασία.
- ✓ Εκλεκτορικά: Καθορισμός των επιστημονικών αντικειμένων και δημιουργία μητρώου, στο οποίο εντάσσονται όλα τα μέλη διδακτικού προσωπικού και οι ερευνητές. Επανεξέταση της αναλογίας εσωτερικών-εξωτερικών εκλεκτόρων. Οι κληρώσεις πρέπει να γίνονται με διαφανείς διαδικασίες και με αυστηρή τήρηση του μητρώου.
- ✓ Είναι αυτονόητο ότι, για την ενίσχυση του ακαδημαϊκού προσωπικού των ΤΕΙ, το νέο πλαίσιο θα πρέπει να προβλέπει νέες προσλήψεις και διατάξεις για την καλύτερη αξιοποίηση των μακροχρόνιων συμβασιούχων εκπαιδευτικών που υπηρετούν σήμερα στα ΤΕΙ.

Μεταβατική περίοδος

Είναι προφανές ότι η μετάβαση στο νέο θεσμικό πλαίσιο δεν μπορεί να είναι μία αυτόματη διαδικασία. Για το λόγο αυτό απαιτείται μία **στρατηγική μετάβασης**, που θα διασφαλίζει τη συνέχεια στη λειτουργία των Ιδρυμάτων και την επιτυχία των οποιωνδήποτε μεταρρυθμίσεων.

Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την παρουσίαση ταυτόχρονα με το νέο ενιαίο θεσμικό πλαίσιο και ενός «οδικού χάρτη» ολοκλήρωσης των απαιτούμενων διαδικασιών.

Ειδικά για τα ΤΕΙ αυτό προϋποθέτει ένα σαφές χρονοδιάγραμμα ενεργειών, εντός του οποίου θα ολοκλη-

ρώνονται τα ακαδημαϊκά χαρακτηριστικά τους.

Χωρίς αυτό δεν μπορεί να υπάρξει μεταρρύθμιση και δυστυχώς, όπως γίνεται αντιληπτό, καμία ουσιαστική αλλαγή δεν μπορεί να υλοποιηθεί στην Ανώτατη Εκπαίδευση, αν δεν την ενστερνιστεί η ακαδημαϊκή κοινότητα.

Κλείνουμε με την ελπίδα ότι το υπουργείο Παιδείας έχει και αυτό κατανοήσει την πραγματική μεταρρύθμιση για την ανώτατη εκπαίδευση και για την οποία πρέπει να εργασθεί αληθινά αναλογιζόμενο τις σοβαρές ευθύνες του απέναντι τόσο στη νεολαία όσο και σε ολόκληρη την κοινωνία επιλύοντας τα προβλήματα που χρόνια τώρα αντιμετωπίζουν τα πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ.

Για μια σύγχρονη **Ενιαία Ανώτατη Εκπαίδευση** διάλογος για τη παιδεία...

των Γ. Παννακόπουλου και Γ. Παναγιάρη

Το προς διαβούλευση κείμενο του ΥΠΔΜΘ είναι γενικόλογο και ετεροβαρές. Ζητά την έκφραση γνώμης για θέματα επορευσιώδη και διαδικαστικά, θεωρώντας ως δεδομένες ασαφείς αλλαγές, οι οποίες, ωστόσο, σχετίζονται με θεμελιώδη ζητήματα όπως η αυτοδιοίκηση, η χρηματοδότηση και ο δημόσιος χαρακτήρας των ανώτατων Ιδρυμάτων. Πολλά σημεία του κειμένου αντίκεινται σε συνταγματικές διατάξεις αλλά και στην κοινή λογική.

Σε ό,τι αφορά στα Τεχνολογικά Ιδρύματα δεν υπάρχει κάποια αναφορά, που να επιτρέπει την ελάχιστη έστω αισιοδοξία ότι θα αρθούν τα εμπόδια που αποτρέπουν την ανάπτυξή τους. Το κείμενο συντηρεί και αναπαράγει όλα τα χαρακτηριστικά ενός ιδιότυπου «συστήματος» Ανώτατης Εκπαίδευσης δυο ταχυτήτων.

Παρότι δεν αναμένουμε πολλά από τη διαδικασία που έχει ξεκινήσει, καταθέτουμε δέκα σημεία προς συζήτηση που αφορούν στη φυσιογνωμία και λειτουργία των ΤΕΙ, εκφράζοντας τις απόψεις μας ως εκπαιδευτικοί λειτουργοί του Τεχνολογικού Ιδρύματος της Αθήνας.

1. Φυσιογνωμία των ΤΕΙ**1α. Ενιαία Ανώτατη Εκπαίδευση**

Στην Ανώτατη Εκπαίδευση της χώρας θα πρέπει να συμμετέχουν Ιδρύματα που πληρούν συγκεκριμένα ποιοτικά χαρακτηριστικά. Στην Ενιαία Ανώτατη Εκπαίδευση μπορούν να συμμετέχουν διαφορετικού

*Ο κ. Γ. Παννακόπουλος και ο κ. Γ. Παναγιάρης είναι καθηγητές του ΤΕΙ Αθήνας

χαρακτήρα αλλά ισότιμα Ιδρύματα. Δε μας ικανοποιεί η τυπική ένταξη του Ιδρύματός μας στην Ανώτατη Εκπαίδευση, αφού συνοδεύεται από πλήθος διακρίσεων σε βάρος μας σε όλους τους τομείς. Ζητούμε να μας αναγνωρισθεί ρητά και χωρίς παλινωδίες η αναμφισβήτητη πρόοδος των τελευταίων χρόνων, που οφείλεται κατά κύριο λόγο στις δικές μας προσπάθειες. Δε ζητάμε τίποτα κατ' απονομήν. Αντίθετα, επιδιώκουμε την αξιολόγηση με αυστηρά αλλά δίκαια και αντικειμενικά κριτήρια και διεκδικούμε ίσες ευκαιρίες ανάπτυξης. Δε δεχόμαστε τίποτα λιγότερο από αυτό που μας αξίζει και διεκδικούμε τη θέση που μας ανήκει στο χάρτη της Ανώτατης Εκπαίδευσης.

1β. Ιδιαίτερος χαρακτήρας του Τεχνολογικού τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης

Ο περίφημος «διακριτός ρόλος», ο οποίος έχει κατά κόρον χρησιμοποιηθεί, κυρίως για να δικαιολογήσει τη συστηματική υποβάθμιση των Ιδρυμάτων μας, εάν υφίσταται, πρέπει να οριστεί με σαφήνεια. Πρώτοι από όλους ξεκαθαρίζουμε ότι αποτελούμε Ίδρυμα Εφαρμοσμένων Επιστημών και Τεχνών. Αυτό όμως, δεν υποδηλώνει κατά κανένα τρόπο ποιοτική κατηγοριοποίηση. Υπερασπιζόμαστε τον εφαρμοσμένο χαρακτήρα των σπουδών που προσφέρουμε, το εργαστηριακό τμήμα των μαθημάτων και την υποχρεωτική πρακτική άσκηση που χαρακτηρίζουν τα προγράμματα των σπουδών μας. Σύμφωνα με την Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων για το ρόλο των πανεπιστημίων στην Ευρώπη της γνώσης (COM (2003) 58, 5-2-2003), «η αναδιοργάνωση της γνώσης εκδηλώνεται με τη σχετική εξαφάνιση των συνόρων μεταξύ της βασικής και της εφαρμοσμένης έρευνας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν είναι «ουσιαστική η διαφοροποίηση μεταξύ της επιδίωξης της γνώσεων (...) και της εφαρμογής τους σε προϊόντα ή διαδικασίες και τεχνολογίες».

1γ. Ολοκλήρωση των ακαδημαϊκών χαρακτηριστικών των Τεχνολογικών Ιδρυμάτων

Θεωρούμε αυτόνομη την απόδοση στο Ίδρυμά μας όλων εκείνων των χαρακτηριστικών που θα κατοχυ-

ρώσουν την ακαδημαϊκή του ταυτότητα και θα του δώσουν δυνατότητες ανάπτυξης:

1. μεταπτυχιακά προγράμματα (όπως άλλωστε ορίζει ο νόμος)
2. ερευνητικά εργαστήρια και ερευνητικά ινστιτούτα
3. διδακτορικά διπλώματα (μπορεί να υπάρξει μια μεταβατική περίοδος μέχρι τις αυτοτελείς διδακτορικές σπουδές)
4. επαγγελματικά δικαιώματα για τους αποφοίτους.

Ασφαλώς, γνωρίζουμε τα ελλείμματα και τις ανεπάρκειες που δεν μπορέσαμε να θεραπεύσουμε λειτουργώντας ουσιαστικά σε «εχθρικό» περιβάλλον. Επιζητούμε τις αναγκαίες συνεργασίες με παλαιότερα και καθιερωμένα Ιδρύματα (της Ελλάδας ή του εξωτερικού) και ταυτόχρονα επιζητούμε τη δίκαιη κρίση για όσα έχουμε επιτύχει έως τώρα. Το ΤΕΙ Αθήνας είναι ουσιαστικά (για να μην κρυβόμαστε πίσω από τις λέξεις) Πανεπιστήμιο Εφαρμοσμένων Επιστημών και Τεχνών. Αυτή η πραγματικότητα, αν και εφόσον αναγνωρισθεί αρμοδίως, σε καμία περίπτωση δε θα αντιβαίνει στην ύπαρξη διαφορετικού χαρακτήρα Ιδρυμάτων μέσα σε έναν ενιαίο χώρο Ανώτατης Εκπαίδευσης. Άλλωστε, αυτό συμβαίνει στη χώρα μας εδώ και δεκαετίες. Τρανό παράδειγμα οι Ανώτατες Σχολές Καλών Τεχνών, οι οποίες αν και έχουν εντελώς διακριτό ρόλο από τα υπόλοιπα Πανεπιστήμια (από τον οποίο απορρέουν: ο διαφορετικός τρόπος εισαγωγής φοιτητών, η διαφορετική οργάνωση σπουδών, ο διαφορετικός τρόπος εξέτασης των φοιτητών, τα διαφορετικά προσόντα των μελών ΔΕΠ και ο διαφορετικός χαρακτήρας της έρευνας!!!), εντούτοις λειτουργούν ως πανεπιστήμια, χωρίς ποτέ να έχει εγερθεί οποιαδήποτε ένσταση επ' αυτού!

1δ. Ονομασία

Ο αναχρονισμός της διατήρησης για τα Τεχνολογικά Ιδρύματα μιας ονομασίας, η οποία δεν έχει καμία αντιστοιχία στον ευρωπαϊκό και το διεθνή ακαδημαϊκό χάρτη, πρέπει να τερματιστεί. Παρά το αναμφισβήτητο γεγονός ότι τα ΤΕΙ υπήρξαν για όλο το προηγούμενο διάστημα ο «φτωχός συγγενής» της Ανώτατης Εκπαίδευσης, κάποια από αυτά μπορούν να αντέξουν τη

σύγκριση και να ενταχθούν (τύποις και ουσία) στην Ενιαία Ανώτατη Εκπαίδευση της χώρας. Τα ξένα Ιδρύματα τα αναγνωρίζουν ως ισότιμους εταίρους και είναι καιρός και στο εσωτερικό να τους αναγνωριστεί το αυτονόητο: ο τίτλος του Πανεπιστημίου Εφαρμοσμένων Επιστημών και Τεχνών.

Επικαλούμενοι ξανά το κείμενο της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (COM (2003) 58, 5-2-2003), με τίτλο «Ο ρόλος των πανεπιστημίων στην Ευρώπη της γνώσης» (είναι προφανές ότι δεν υπάρχει άλλη ονομασία για τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης) σημειώνουμε: «Η οικονομία και η κοινωνία της γνώσης απορρέουν από τη συναρμογή τεσσάρων αλληλοεξαρτώμενων στοιχείων: την παραγωγή των γνώσεων κυρίως μέσω της επιστημονικής έρευνας, τη μετάδοση των γνώσεων αυτών μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, τη διάδοσή τους μέσω των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών και, τέλος, η εφαρμογή τους μέσω των τεχνολογικών καινοτομιών». Παρόλα αυτά αν το όνομα αποτελεί ταμπό ευχαρίστως το αφήνουμε κατά μέρος προς το παρόν, αρκεί να μας δοθούν οι δυνατότητες (τα ακαδημαϊκά χαρακτηριστικά), ώστε να ανταποκριθούμε (όπως οφείλουμε) στο ρόλο μας ως Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα.

2. Λειτουργία των ΤΕΙ

2α. Διοίκηση

Κάθε σκέψη για διορισμένες διοικήσεις πρέπει να ξεχαστεί. Η έννοια της αυτοτέλειας των Ιδρυμάτων είναι ασύμβατη με δοτές διοικήσεις. Δεν μπορούμε να καταλάβουμε πώς οι εκπαιδευτικοί των Ανώτατων Ιδρυμάτων (των Πανεπιστημίων για να είμαστε ακριβείς) είναι ικανοί να βρίσκονται στις διοικήσεις των περισσότερων οργανισμών και επιχειρήσεων ή να κατέχουν κυβερνητικές θέσεις, αλλά δεν μπορούν να διοικήσουν τα Ιδρύματα από τα οποία προέρχονται. Δεν μπορούμε να φανταστούμε άλλο τρόπο για να παταχθούν η συναλλαγή και η αναξιοκρατία, από την τήρηση των δημοκρατικών διαδικασιών και την εφαρμογή αυστηρού συστήματος ελέγχου. Τα όργανα διοίκησης, τα οποία λειτουργούν στα

Τεχνολογικά Ιδρύματα, ανταποκρίνονται στις βασικές προϋποθέσεις νομιμοποίησης και διαφάνειας: είναι αντιπροσωπευτικά και όσο το δυνατόν διευρυμένα. Δεν υπάρχει λόγος αλλαγής τους ως προς το ρόλο και τη σύνθεσή τους. Υπάρχει (σοβαρός και ουσιαστικός) λόγος αλλαγής της ονομασίας τους, ώστε τα όργανα διοίκησης όλων των Ανώτατων Ιδρυμάτων να φέρουν την ίδια ονομασία. Η ιδέα της διεύρυνσης των οργάνων διοίκησης με εξέχουσες προσωπικότητες φαίνεται ενδιαφέρουσα και θα μπορούσε υπό προϋποθέσεις να αποδειχθεί χρήσιμη. Η αξιοποίηση επιστημόνων της διοίκησης (managers) μπορεί ομοίως να αποδειχθεί χρήσιμη, σε θέση, όμως, που να αντιστοιχεί στο σημερινό Γενικό Γραμματέα των Ιδρυμάτων (με αναβαθμισμένο, ίσως, ρόλο).

2β. Χρηματοδότηση

Θεωρούμε ιδιαίτερα θετικές τις προτάσεις για προγραμματικές συμφωνίες και δημόσια λογοδοσία των Ιδρυμάτων. Ωστόσο, η χρηματοδότησή τους πρέπει να γίνεται με σαφείς, αντικειμενικούς και δεσμευτικούς για τις δύο πλευρές όρους. Σε κάθε περίπτωση, δεν πρέπει με το πρόσχημα του εξορθολογισμού να τεθεί εν αμφιβόλω ο δημόσιος χαρακτήρας των Ιδρυμάτων. Η μεταφορά της μισθοδοσίας στην ευθύνη των Ιδρυμάτων -αν δεν υποκρύπτει κάτι πολύ χειρότερο- θα προσθέσει προβλήματα στη διοικητική λειτουργία των Ιδρυμάτων μας, τα οποία δε διαθέτουν επαρκές διοικητικό προσωπικό.

2γ. Ακαδημαϊκή Μονάδα

Η ιδέα να εισάγονται οι φοιτητές σε Σχολές αντί για Τμήματα είναι δύσκολα εφαρμόσιμη. Θα μπορούσε, ίσως, να συζητηθεί με την προϋπόθεση δημιουργίας περισσότερων αλλά μικρότερων Σχολών, τη δραστική μείωση των εισακτέων και την κατάργηση των μεταγραφών.

Για να υλοποιηθεί κάτι τέτοιο απαιτείται, επίσης, γεωγραφικός εξορθολογισμός των υπάρχοντων σήμερα τμημάτων. Πολλά από αυτά, κυρίως σε ΑΕΙ της περιφέρειας, αδυνατούν να ανταποκριθούν στην αποστολή τους, καθώς, εν πολλοίς, δημιουργήθηκαν

χωρίς μελέτη και σχεδιασμό, ικανοποιώντας πολιτικές σκοπιμότητες (τοπικές και προσωπικές). Ωστόσο, ο ανασχεδιασμός του εκπαιδευτικού χάρτη της χώρας θα έχει μεγάλο κόστος οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα.

Ανεξαρτήτως των παραπάνω, η Σχολή θα μπορούσε να παίξει ουσιαστικό ρόλο στο συντονισμό της λειτουργίας συναφών Τμημάτων, στη δημιουργία συνεκτικών προγραμμάτων, τη διεξαγωγή κοινών μαθημάτων των Τμημάτων της, την οργάνωση ξενόγλωσσων προγραμμάτων εκπαίδευσης αλλοδαπών φοιτητών.

2δ. Εκπαιδευτικό προσωπικό

Για το εκπαιδευτικό προσωπικό όλων των Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης απαιτούνται τα ίδια τυπικά προσόντα (μάλιστα για το προσωπικό των Τεχνολογικών Ιδρυμάτων απαιτείται επιπλέον επαγγελματική εμπειρία). Θα πρέπει λοιπόν όλοι οι εκπαιδευτικοί της Ανώτατης Εκπαίδευσης να έχουν το ίδιο μισθολόγιο, τις ίδιες διδακτικές υποχρεώσεις, ίδιες ευκαιρίες εξέλιξης.

Τα διεθνή εκλεκτορικά πιθανώς να βοηθούν σε κάτι που δεν μπορούμε να αντιληφθούμε. Αντίθετα, είναι πρόδηλο ότι η άκρατη τάση της αναζήτησης «των ικανών και των αδιάφθωρων» εκτός των συνόρων της χώρας πλήττει βάνουσα την αξιοπρέπεια των Ελλήνων πολιτών. Έτσι και αλλιώς, όμως, η υλοποίηση της ιδέας δε φαίνεται εφικτή. Σε κάθε περίπτωση, αυτό που κυρίως μας ενδιαφέρει είναι η στελέχωση των Ιδρυμάτων μας, ώστε να βελτιωθεί (να φθάσει σε ανεκτά επίπεδα) η αναλογία διδασκόντων - διδασκομένων.

2ε. Διάρκεια σπουδών

Είναι απαραίτητο να οριστεί πόσα χρόνια απαιτούνται για την απόκτηση του πρώτου πτυχίου ανώτατης εκπαίδευσης (bachelor). Προϋπόθεση είναι να ξεκαθαριστεί ποια Ιδρύματα εντάσσονται στην Ενιαία Ανώτατη Εκπαίδευση (με αντικειμενικά και διαφανή κριτήρια). Σε όλα τα Ανώτατα Ιδρύματα (ή υπό την εποπτεία τους) μπορούν να λειτουργούν

προγράμματα σπουδών με λιγότερα έτη, τα οποία θα οδηγούν σε πιστοποιητικά επαγγελματικής επάρκειας με συγκεκριμένα επαγγελματικά δικαιώματα. Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η διασφάλιση της προσβασιμότητας των αποφοίτων σε «ανώτερες» βαθμίδες εκπαίδευσης.

2στ. Συγχωνεύσεις

Ο κεντρικός σχεδιασμός και οι πολιτικές αποφάσεις δεν μπορούν να υποκατασταθούν από κανενός είδους διαβούλευση. Για να υπάρξει συζήτηση πρέπει να ανακοινωθεί ένα επιτελικό σχέδιο, το οποίο να περιγράφει τον αριθμό και το είδος των Ανώτατων Ιδρυμάτων, όπως και τη γεωγραφική κατανομή τους. Οι συγχωνεύσεις Ιδρυμάτων αλλά και Τμημάτων απαιτούν μια ξεκάθαρη εικόνα για το στόχο που επιδιώκεται μέσω αυτών. Για παράδειγμα ποιες ειδικότητες είναι αντικείμενο Ιδρυμάτων εφαρμογής και ποιες των κλασικών πανεπιστημίων; Μια προσεκτική εξέταση των ειδικοτήτων που πρωτοδιδάχθηκαν σε ΤΕΙ και κατόπιν υιοθετήθηκαν από πανεπιστήμια (ή και το αντίστροφο) μπορεί να δώσει διαφωτιστικές απαντήσεις για το δρόμο που πρέπει να ακολουθήσουμε, αν επιδιώκουμε τη δημιουργία μιας ενιαίας βάσης για την Ανώτατη Εκπαίδευση. Θεωρούμε ότι βασικό κριτήριο σε μια προσπάθεια συγχωνεύσεων θα πρέπει να είναι το αντικείμενο των σπουδών κάθε ακαδημαϊκής μονάδας. Επομένως προτείνουμε να εκπονηθεί ένα επιτελικό σχέδιο για τον αριθμό, το είδος και τη γεωγραφική κατανομή των ΑΕΙ. Αυτό θα πρέπει να προκύψει από συνεργασία εμπειρογνομόνων ανά επιστημονική περιοχή και όχι από διαβούλευση στο πλαίσιο των νέων Καλλικράτειων διοικητικών περιφερειών της χώρας.

Το κείμενο εστάλη στην ηγεσία του Υπουργείου στα πλαίσια του διαλόγου για την Παιδεία.

Περί πανεπιστημιακού Ασύλου

του Ν. Χιωτίνη*

ΤΑ ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ που επαναφέρουν, ολοένα και εντονότερα, το ζήτημα του πανεπιστημιακού Ασύλου, δεν έχουν τέλος. Καταστρέφονται πανεπιστημιακές περιουσίες - δηλαδή περιουσία του λαού - και δαπανώνται συνεχώς τεράστια ποσά για την αποκατάσταση καθημερινών μικρών ή μεγαλύτερων καταστροφών, προφανώς χωρίς να βοηθιέται έτσι η «ελεύθερη διακίνηση των ιδεών». Απλώς πρόκειται περί ζημιών που τις πληρώνουμε όλοι μας και όχι η «εξουσία» ή η οικονομική ολιγαρχία - αυτή η τελευταία γράφει τα δημόσια πανεπιστήμια στα παλαιότερα των υποδημάτων της. Οι πανεπιστημιακοί χώροι προστατεύουν κάθε είδους παρανομία, εμποδίζεται αδικαιολόγητα και η εκπαιδευτική διαδικασία. Αποδιοργανώνεται δηλαδή και η διδασκαλία. Πολύ δύσκολα πειθόμαστε πως αυτά τα συμβάντα - προκλήσεις, δε συντελούνται σκοπίμως και εντεταλμένως. Ακόμα και αν δε συντελούνται σκοπίμως, με στόχο να αγανακτήσει ο κοινός νους, πρόκειται σαφώς περί προκλήσεων ως ανοήτων ενεργειών ανεγκέφαλων δήθεν προοδευτικών ομάδων φοιτητών - φοιτητών στην καλύτερη περίπτωση.

Είναι χαρακτηριστικό ότι ακόμα και πολλοί εκ των πλέον μαχητικών υπερασπιστών της Ελευθερίας και της Δημοκρατίας, με αγώνες, φυλακές και εξορίες στην πλάτη τους, υποστηρίζουν ευθέως και δημοσίως την κατάργησή του, είναι δε απολύτως βέβαιο ότι με τις συνεχείς προκλήσεις που συντελούνται - προκλήσεις σκόπιμες ή βλακώδεις, ή και τα δύο μαζί - δε θα αργήσει ο καιρός που η κατάργηση του Ασύλου θα αναχθεί σε λαϊκό αίτημα. Άλλωστε αυτό δείχνουν τελευταίες σχετικές δημοσκοπήσεις. Άλλοι πάλι ισχυρίζονται - και δικαίως - ότι δε χρειάζεται να καταργηθεί το Άσυλο εξ' αιτίας των παρανομιών και των

καταστροφών που συντελούνται καλυπτόμενες πίσω από αυτό: τα όργανα της δημόσιας τάξης μπορούν να επέμβουν, όταν διαπιστώνονται παράνομες ενέργειες, παράνομες δε ενέργειες είναι η καταστροφή δημόσιας περιουσίας και η άσκηση σωματικής βίας. Ο αντίλογος πάλι σε αυτό είναι ότι κανένας Πρύτανης Πανεπιστημίου ή Πρόεδρος ΤΕΙ, δεν τολμά να καλέσει την αστυνομία - ενίοτε μήτε καν την Πυροσβεστική (δες Πολυτεχνείο) - γιατί φοβάται τα χειρότερα, τόσο για το Πανεπιστήμιό του όσο και για τον ίδιο, αλλά και για το θεσμό του Ασύλου, που για διάφορους για τον καθένα λόγους, όλοι δείχνουν να στηρίζουν.

Είναι έτσι επιτακτική η ανάγκη άμεσης εξεύρεσης λύσεως, εμβαθύνοντας στο νόημά του σε συνάρτηση με τη σημερινή, αλλά και κυρίως με τη διαφανόμενη μελλοντική πραγματικότητα. Ας δούμε λοιπόν τα πράγματα:

1. Το Άσυλο, παρέστη ανάγκη, να θεσμοθετηθεί κάτω από ιδιαίτερες συνθήκες, για την προστασία της ελεύθερης διακίνησης των ιδεών εντός των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων. Λέμε «παρέστη ανάγκη», γιατί και μόνη η εφαρμογή του πνεύματος αλλά και του γράμματος του Συντάγματος της χώρας θα αρκούσε, αν εφαρμοζόταν: σύμφωνα με το άρθρο 16 παρ. 5 του Συντάγματος, τα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης απολαμβάνουν «πλήρους αυτοδιοίκησης» (πρόκειται περί απλής και κατανοητής διατύπωσης, παρότι δυστυχώς καλούμαστε σήμερα να την ερμηνεύσουμε ξανά, γιατί η Πολιτεία κάπως αλλιώς δείχνει να ερμηνεύει τα αυτόνομα). Εν πάση περιπτώσει «θεσμοθετήθηκε» και καταδήλως λειτούργησε θετικά. Έχει αποκτήσει έτσι και ιστορική αλλά και κυρίως συμβολική αξία,

*Ο κ. Ν. Χιωτίνης είναι καθηγητής του τμήματος ΕΑΔΣΑ του ΤΕΙ-Α

με ιδιαίτερη ως εκ τούτου θέση στη συμβολική διάσταση των Πανεπιστημίων.

2. Τα Πανεπιστήμια δεν ήταν, δεν είναι και πιστεύουμε πως δε θα πρέπει και στο μέλλον να είναι, μόνο εκπαιδευτικά κέντρα. Μέσα σε αυτά πάλλεται το παρόν προετοιμάζοντας το μέλλον, η διάστασή τους είναι ευρύτερη της εκπαιδευτικής τους λειτουργίας, είναι βαθιά πνευματική και πολιτική - με την πολιτική στην πραγματική έννοια του όρου, που δεν πρέπει να την ταυτίζουμε με τη θεωρία και την πρακτική των πολιτικών κομμάτων.
3. Το Άσυλο, όπως προείπαμε, παρέστη ανάγκη να θεσμοθετηθεί κάτω από ιδιαίτερες πολιτικο-κοινωνικές συνθήκες. Επιτρέψτε μου εδώ να αμφιβάλλω εντόνως - και κατά την άποψή μου βασίμως - αν κρίνω από τα τεκταινόμενα, πρωτόγνωρα και μη, τόσο σε διεθνές επίπεδο

όσο και στη χώρα μας - αν και στο μέλλον δεν ξαναβρεθούμε σε ιδιαίτερες πολιτικοκοινωνικές συνθήκες.

Είναι έτσι σαφές πως το Άσυλο εντάσσεται στην απαίτηση ή στην ανάγκη αυτονομίας και ανεξάρτητης λειτουργίας των Πανεπιστημίων. Τέτοιου είδους όμως λειτουργία τους, προϋποθέτει την αυτοοργάνωσή τους και την αυτοπροστασία τους από κάθε είδους προσβολές του πνευματικού, κοινωνικού και πολιτικού τους ρόλου. Ακόμα προϋποθέτει και το σεβασμό του άρθρου 16 παρ. 1 του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο «η ακαδημαϊκή ελευθερία δεν απαλλάσσει του καθήκοντος υπακοής στο Σύνταγμα», γιατί και αυτό συχνά καταστρατηγείται με πρόσχημα το Άσυλο, καταδεικνύοντας την αδυναμία των πανεπιστημιακών κοινοτήτων να το προστατεύσουν.

Με άλλα λόγια: Τα Πανεπιστήμια, αν θέλουμε να αναχθούν σε ρόλο ανεξάρτητης πρωτοπορίας, θα πρέπει και να μπορούν να αυτοδιοικηθούν, να αυτοοργανωθούν, να αποδείξουν ότι μπορούν να σταθούν σε ύψος πρωταγωνιστικού ρόλου και βεβαίως να αυτοπροστατευθούν. Στην περίπτωση αυτή οφείλουν να είναι σε θέση να αυτοδιαχειριστούν και το Άσυλο, που θα πρέπει να διατηρηθεί και να προστατευθεί, σύμφωνα πάντα με τις επιταγές του Συντάγματος. Στην εναντία περίπτωση θα μετατραπούν σε χώρους παροχής υπηρεσιών - όπως τα νοσοκομεία, οι δημόσιες υπηρεσίες, κ.λπ. - και θα ενταχθούν βεβαίως στους νόμους τους και στους τρόπους προστασίας τους, με άλλα λόγια το οποίο διακριτό από τις άλλες δημόσιες υπηρεσίες προστατευτικό «άσυλο», προφανώς δε θα έχει νόημα.

Ήρθε η ώρα να αναλάβουμε όλοι τις ευθύνες μας, με πρώτους απ' όλους τα μέλη - όλα τα μέλη - των πανεπιστημιακών κοινοτήτων. Αυτό πρακτικά σημαίνει, πως αν επιλέξουμε την αναγωγή της Παιδείας, της Δημόσιας Ανώτατης Παιδείας, σε ρόλο πρωτοπορίας, θα πρέπει το ταχύτερο δυνατόν όλοι οι λειτουργοί των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, δηλ. οι εκπαιδευτικοί, οι φοιτητές και η εν γένει ακαδημαϊκή κοινότητα, να οργανώσουν την κατά το Σύνταγμα προβλεπόμενη αυτοδιοίκησή τους, αναγωγή τους στο ρόλο που ανέκαθεν τα πανεπιστήμια είχαν στην πρωτοπορία των ιστορικών εξελίξεων, βεβαίως και την αυτοπροστασία τους ως διαδραματίζοντες το ρόλο αυτόν. Να αυτοδιαχειριστούν το Άσυλο και την προστασία του, σεβόμενοι τις επιταγές του Συντάγματος και τους νόμους του κράτους, το δημόσιο συμφέρον και τις δημοκρατικές επιταγές περί «ισονομίας, ισηγορίας και ισοπολιτείας». Είναι εύκολο να βρεθούν οι τρόποι, αρκεί να εκλείψουν η προϊούσα σήμερα χαλάρωση και αποφυγή να αναλάβει ο καθείς τις ευθύνες του, οι κομματικές υστεροβουλίες και οι στρεβλώσεις των καθιερωμένων εννοιών και πρακτικών από πλευράς επίσημης Πολιτείας - αν και πιστεύω πως ο τελικός λόγος, η ίδια η Ιστορία τελικώς, διαμορφώνεται από το συλλογικό ασυνείδητο των λαών, πέραν των κερδοσκοπών των πρόσκαιρων εξουσιών.